

Revizor

Autorem komedie Revizor je ruský prozaik a dramatik žijící v první polovině 19. století, Nikolaj Vasiljevič Gogol. Toto jeho dílo se poprvé dočkalo premiéry roku 1836. Do rukou se mi dostala tištěná verze divadelní hry vydaná nakladatelstvím Artur roku 2010 v Praze, který z ruského originálu do češtiny přeložil Zdeněk Mahler. Zhlédl jsem také [záznam](#) dramatizace původně vysílaný na ČT Art – u tohoto zdroje bohužel není uvedeno, které divadlo tuto verzi veřejnosti představilo.

Revizor je satirickou komedií – jedná se tedy o drama. Text je psán prozaicky, je rozčleněn na pět aktů. Samotný děj je zasazen do malého městečka, kdesi v evropské části Ruského carství. Hlavní dějová linie provází zdejšího hejtmana, který se náhodou doslýchá, že ono městečko, jež spadá pod jeho jurisdikci, má být potají zkontrolováno státním úředníkem – revizorem. Nastává všeobecná panika, všichni se obávají, že budou za neschopnost a úplatkářství potrestáni. Brzy i nejvyšší místní úředníci uvěří fámě, že revizorem je jistý tulák Chlestakov, který této domněnky, na úkor zdejších, umně zneužije. Autor se nebojí využívat mluvy stereotypické pro pologramotný, zaostalý ruský venkov – nečekejte tedy od díla přehnanou květnatost, ba naopak, text je psán spíše prostě, o to je však srozumitelnější. Soudobost jazyka také svědčí o relativní mladosti tohoto konkrétního překladu. Během čtení narazíte např. i na nespisovné výrazy jako “nalejvat” či “zavřou” - tím autor dosahuje vyšší autenticity. Hlavním autorovým posláním je poukázat na zaostalost, nevzdělanost a korupci prorůstající nejnížší úroveň administrativy, především na venkově. Toho autor dociluje zesměšňováním úředníků např. poukazováním na neschopnost rozeznat prolhaného švindlíře od státního inspektora, zchátralostí infrastruktury a vylíčením zuboženého stavu veřejných služeb (např. chudobince), a především všudypřítomností korupce.

Nikolaj Vasiljevič Gogol se narodil roku 1809 do kozácké vesničky na území dnešní Ukrajiny. Jeho otec, který zemřel, když mu bylo pouhých 15 let, byl amatérským básníkem a milovníkem divadla. Mladý Gogol se dostával do kontaktu s literárním světem i prostřednictvím svého strýčka, kterému občas vypomáhal v domácím divadle. Mezi lety 1820 a 1828 studoval na škole v Nižini, po završení studií se přestěhoval do hlavního města Petěrburgu. Nejprve se pokusil prosadit jako básník, což skončilo fiaskem. Roku 1831 však již vychází jeho první, nejen komerčně, úspěšné literární dílo - sbírka povídek z prostředí Ukrajiny, Večery na samotě u Dikaňky. I jeho další sbírky povídek se setkaly s úspěchem. Literární činnost jeho jméno proslavila, navázal kontakt s mnohými intelektuály, mimo jiné i s A. S. Puškinem. Právě od tohoto slavného ruského romantika Gogol údajně získal pro hru Revizor inspiraci. Alexander Sergejevič mu údajně vyprávěl příběh, jak byl před několika lety při návštěvě nějakého města považován místními za vládního inspektora, což za dob všudypřítomného strachu z tajné policie nebylo ničím neobvyklým. Hra Revizor se setkala, hned po její premiéře roku 1836, setkala s velikým úspěchem, a to především mezi mladými liberálně naladěnými lidmi a progresivní kritikou. Od soudobé romanistické literatury se odlišovala například absencí romantické zápletky. Naopak reakcionářský tisk ji však

pro zesměšňování poměrů nijak nevychvaloval, přestože dílo bylo, poněkud ironicky, podporováno samotnou špičkou byrokracie, jež satirizovalo – carem Mikulášem I. Tento postoj Gogola samotného zarazil, neboť i přes hlavní myšlenku této divadelní hry, která na první pohled vypovídá o opaku, se autor mezi odpůrce caristického Ruska neřadil, ba naopak, v rod Romanovců a pravoslavnou církev pevně věřil.

Pokud se někdy rozhodnete zajít na revizora do Divadla, za předpokladu že se bude jednat o důvěryhodnou interpretaci, nebudete litovat. Pro diváka 21. století sice může být náročnější vžít se do socioekonomického postavení a s ním provázaných politických problémů ruského rolnictva, hra však jistě, možná právě proto, zaujme. Fakt, že se jedná o komedii, mi sice došel nejprve několik desítek minut před ukončením představení, rozhodně bych však nemohl říct, že mě hra nudila. Zápletka mě pro svou originalitu zaujala a postavy působily velmi přirozeně – tak, jak by se dalo čekat od jejich společenského postavení. Rozhodně nečekejte, že ve Vás tato komedie probudí záchvaty smíchu, spíše smutné pousmání a realizaci, že touha po moci a majetku z lidí za téměř 200 let vůbec nevyprchala.

Zdroje informací:

[https://cs.wikipedia.org/wiki/Revizor_\(Gogol\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Revizor_(Gogol))

https://en.wikipedia.org/wiki/The_Government_Inspector

https://en.wikipedia.org/wiki/Nikolai_Gogol

https://cs.wikipedia.org/wiki/Nikolaj_Vasiljevi%C4%8D_Gogol

<https://www.spisovatele.cz/nikolaj-vasiljevic-gogol>